

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ STATE REGULATION OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

УДК 330.341

Молчанова Т.В.

студент

Миколаївський національний аграрний університет

Шелянська Ю.О.

студент

Миколаївський національний аграрний університет

Баришевська І.В.

к.е.н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет

У статті проаналізовано принципи державної інноваційної політики, пріоритетні напрями державної підтримки наукового забезпечення. Визначено основні законодавчі акти регулювання інноваційної діяльності, сучасний стан інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. З'ясовано пріоритетні напрями інноваційної діяльності та джерела її фінансування, також визначено методи державного регулювання цих процесів. Розвиток інноваційної діяльності є необхідною умовою модернізації економіки, але вимагає значних інвестицій. З огляду на умови економічної кризи, порушення фінансово-кредитної системи та врахування браку вільних фінансових ресурсів, вивчення проблем у цій галузі та пошук шляхів їх вирішення є дуже актуальними.

Ключові слова: регулювання, інновація, інноваційна діяльність.

В статье проанализированы принципы государственной инновационной политики, приоритетные направления государственной поддержки научного обеспечения. Определены основные законодательные акты регулирования инновационной деятельности, современное состояние инвестиционно-инновационной деятельности в Украине. Выявлены приоритетные направления инновационной деятельности и источники ее финансирования, а также определены

методы государственного регулирования этих процессов. Развитие инновационной деятельности является необходимым условием модернизации экономики, но требует значительных инвестиций. Но, учитывая условия экономического кризиса, нарушения финансово-кредитной системы и учета нехватки свободных финансовых ресурсов, изучение проблем в этой области и поиск путей их решения являются очень актуальными

Ключевые слова: регулирование, инновация, инновационная деятельность.

The principles of state innovation policy, priority directions of state support of scientific support are analyzed. Determined the main legislative acts regulating innovation activities, the current state of investment and innovation activities in Ukraine. Find out the priority directions of innovation activity and sources of its financing, as well as the methods of state regulation of these processes. The development of innovation is a prerequisite for modernizing the economy, but requires significant investment. Given the conditions of the economic crisis, the violation of the financial and credit system and the lack of available financial resources, the study of problems in this area and the search for solutions to them are very relevant

Key words: regulation, innovation, innovative activity.

Постановка проблеми. Ефективність державної інноваційної політики є однією з умов успішного впровадження інвестиційно-інноваційної моделі вдосконалення національної економіки.

Формування в Україні сучасної системи державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності дає змогу вийти на новий технологічний та економічний рівень, підвищити конкурентоспроможність вітчизняного виробника для забезпечення стабільної зайнятості населення та для створення країни зі стабільним добробутом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств розглядалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як Ю. Великий, Ю. Вербицька, І. Дашкевська, І. Дем'яненко, М. Денисенко, І. Знаменський, О. Ковалюк, В. Козик, М. Крупко, О. Кузьмін, О. Лапко, В. Олександрова та ін., але, зважаючи на умови економічної кризи, розлад фінансово-кредитної системи, дослідження проблем такого напрямку потребують додаткового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз сучасної ситуації державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, розгляд основної законодавчо-нормативної бази та органів державного регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Головною метою державної інноваційної політики в Україні є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного впровадження, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:

- реалізації державної політики щодо інвестицій та управління національними проектами;
- реалізації національних проектів;
- створення нормативно-правової бази для підтримки і симулювання інноваційної діяльності;
- розроблення національної інноваційної системи аналізу та узагальнення міжнародного досвіду у правовому регулюванні інновацій;
- стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- впровадження заходів щодо покращення інвестиційного іміджу України та підтримки розвитку інвестиційних регіонів України [1].

Державне регулювання інноваційної діяльності становить собою систему заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, які спрямовані на забезпечення інноваційної безпеки, функціонування і розвитку вітчизняної інноваційної інфраструктури, налагодження тісної взаємодії підприємств із науковими установами, підвищення рівня комерціалізації результатів наукових досліджень, зменшення інноваційних ризиків підприємств тощо [2].

Державне регулювання у сфері інноваційної діяльності здійснюється ВРУ, органами місцевого самоврядування, КМУ, Міністерством освіти і науки України як спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності, місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування, у межах їхніх повноважень.

Основними законодавчими актами, регулювання інноваційної діяльності в Україні згідно з органами державної влади є:

1. Повноваження Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності – ст. 7 Закону України «Про інноваційну діяльність».

2. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері інноваційної діяльності – ст. 8 Закону України «Про інноваційну діяльність».

3. Повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності та інших центральних органів виконавчої влади – ст. 9 Закону України «Про інноваційну діяльність» [3].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2012 р. схвалено Концепцію реформування державної політики в інноваційній сфері, метою якої є удосконалення системи державного регулювання в інноваційній сфері, зокрема визначення концептуальних засад такого регулювання. Концепція визначає пріоритетні цілі та напрями реформування системи державного регулювання в інноваційній сфері та визначає очікувані результати від її реалізації.

Крім того, є ще низка законів, підзаконних актів, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, інших нормативних та організаційно-розпорядчих документів, які стосуються інвестиційно-інноваційних процесів та їх реалізації на території України, тим не менше, це не знімає гостру потребу вивчення та дослідження питань побудови національної інноваційної системи, збільшення інвестування в наукові розробки та програми розвитку інноваційної інфраструктури, удосконалення процесів підготовки потрібних наукових кадрів та досвідчених робітників [4].

Загальну класифікацію інвестиційно-інноваційної діяльності наведено на рисунку 1, згідно з

яким інвестиційна діяльність поділяється за формою здійснення та за формою прояву.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» передбачено такі джерела фінансування:

- кошти державного бюджету України;
- кошти місцевих бюджетів;
- власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- кошти інвестиції будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- інші джерела, не заборонені законодавством України [4].

Незважаючи на значний пакет законодавчих та нормативних актів, українське законодавство про інноваційну діяльність має багато недоліків, найбільш важливим із яких є несистематичний характер, що є результатом відсутності єдиного підходу держави до розвитку інновацій, тобто закони не доповнюють одна одну. Можна виділити основні проблеми державного регулювання інноваційної діяльності:

- низький рівень інновацій та виконавчої культури, невиконання законів;
- відсутність узгодженої діяльності державних органів, спрямованої на інноваційний розвиток країни;
- відсутність інтегрованого застосування механізмів державного впливу (фінансового, кредитного, податкового та ін.) для досягнення інноваційних пріоритетів;
- суперечливість законодавства у сфері інтелектуальної власності з міжнародно-правовими нормами;
- нерозвиненість інноваційної інфраструктури (науково-дослідні університети, технологічні парки, наукові парки, високотехнологічні інноваційні підприємства);
- відсутність мотиваційного механізму переходу реального сектору економіки на інноваційний спосіб розвитку;
- низький рівень інноваційної діяльності, зокрема малого та середнього інноваційного підприємництва [6].

Для вирішення цих проблем уряд України розпочав Інноваційну раду, тимчасовий дорадчий орган Кабінету Міністрів України, який займався вивченням проблемних питань в інноваційній сфері та розробленням і впровадженням інноваційних реформ. У 2018 році вперше за багато років виділено кошти на цільову підтримку інновацій, які підуть, зокрема, на розвиток стартапів, – 450 млн гривень.

Одним із найважливіших чинників розвитку інноваційної діяльності є саме державне фінансування,

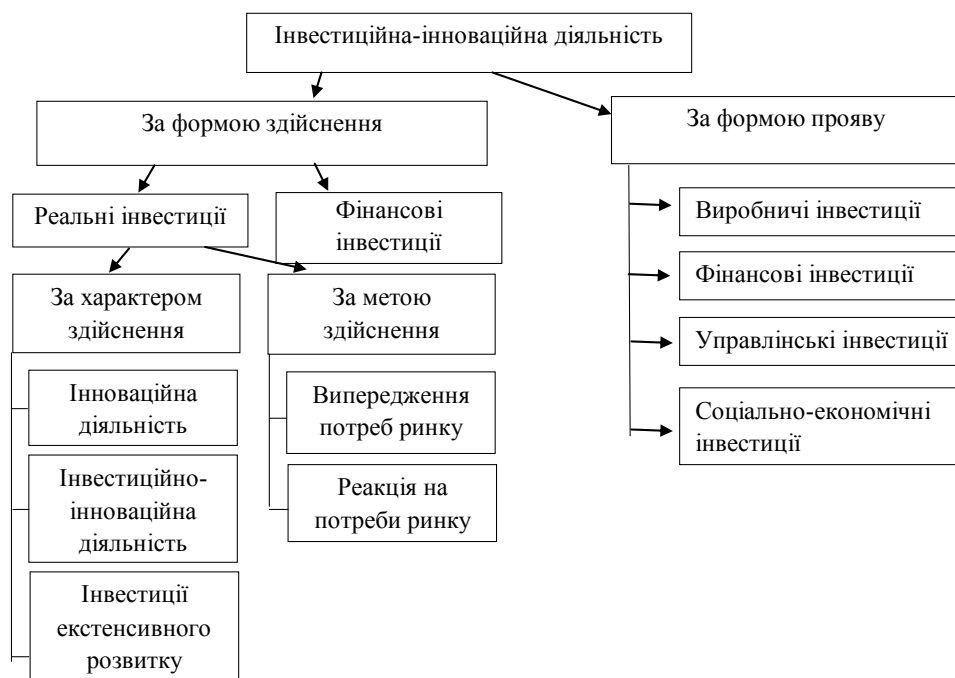

Рис. 1. Класифікація інвестиційно-інноваційної діяльності [5]

але в сучасних умовах основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств та організацій.

Найбільш важливими серед факторів, що стримують інноваційно-інвестиційну діяльність в Україні, є також недостатня кількість власних коштів; великі витрати на нововведення; недостатня фінансова підтримка держави; високий рівень економічного ризику; недосконалість законодавчої бази; тривалий термін окупності інновацій; відсутність коштів у замовників; відсутність кваліфікованого персоналу; складності в налагодженні кооперації з іншими підприємствами і науковими організаціями; недостатня інформація про ринки збуту; недостатня інформація про нові технології; відсутність попиту на інноваційну продукцію; несприйнятливості підприємств до нововведень.

Для вибору найефективніших форм і методів інноваційної активності підприємств та організацій потрібен дієвий науково обґрунтований підхід, який містив би формулювання мети і вибір стратегії, підготовку інноваційних проектів, управління проектами та ризиками, персоналом, створенням, освоєнням і якістю нової техніки, оцінку ефективності інновацій.

Розвиток інноваційного підприємництва безпосередньо залежить від розвиненості інноваційної інфраструктури, що включає сукупність організацій та інституцій, які, використовуючи новітні досягнення науки, техніки й інформаційних технологій, продукують нові ідеї, забезпечують організаційні, економічні та інформаційні умови освоєння інновацій, сприяють структурній перебудові економіки, оновленню номенклатури продукції,

що випускається, створенню нових робочих місць, примноженню науково-технічного потенціалу [6].

Інноваційна діяльність в Україні характеризується певними позитивними абсолютними показниками, але це розвивається дуже повільно. Для досягнення інноваційного економічного ефекту потрібно мати взаємозалежну, державну систему, здатну зробити інновації вигідною, зручною та мінімально ризикованою для довгострокових капітальних вкладень.

Все це можливо, якщо виконувати певні завдання, такі як:

- використання різних моделей інновацій залежно від конкретних сфер господарської діяльності;
- покращення інвестиційного клімату в Україні шляхом стимулювання інвестиційних процесів (звільнення від оподаткування інвестиційних витрат);
- контроль обсягу еміграційних наукових кадрів, які отримали освіту за рахунок державного бюджету;
- запровадження жорсткого контролю за належним використанням бюджетних коштів;
- вдосконалення чинного законодавства, яке регулює інновації [7].

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження щодо державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності дало змогу дійти висновку, що державна інноваційна політика має ґрунтуватися на чітких економічних механізмах, а інноваційний складник економіки має зростати, тому всебічна підтримка інновацій-

ної активності має стати пріоритетом на всіх державних рівнях. Стабільність і системність у побудові та створенні умов для розвитку інноваційної діяльності сприятиме залученню інвестицій та заохочуватиме вітчизняних підприємців упроваджувати новації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
3. Податковий кодекс України № 2755-V від 02.12.2010 р. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua.
5. Баришевська І.В. Механізми державного регулювання аграрного сектору економіки України / І.В. Баришевська // Регіональна бізнес-економіка та управління. 2011. № 1(29). С. 67–73.
6. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : монографія / Н. М. Сіренко. Миколаїв, 2010. 416 с.
7. Великий Ю.В. Проблеми інноваційного розвитку України / Ю.В. Великий // Науковий вісник ЧДІЕУ. 2011. № 2 (10).

REFERENCES:

1. The Constitution of Ukraine № 254к / 96 of June 28, 1996. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
2. Commercial Code of Ukraine № 436-IV of January 16, 2003. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
3. The Tax Code of Ukraine № 2755-V dated 02.12.2010. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
4. Law of Ukraine "On Investment Activity" № 1560-XII of 18.09.1991. URL: [//www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
5. Baryshevskaya I.V. Mechanisms of State Regulation of the Agrarian Sector of Ukraine's Economy / I.V. Baryshevskaya // Regional Business Economics and Management. 2011. No. 1 (29). P. 67–73.
6. Sirenko N. M. Management of the Strategy of Innovative Development of the Agrarian Sector of the Economy of Ukraine: monograph / N. M. Sirenko. Nikolaev, 2010. 416 p.
7. Veliky Y.V. Problems of Innovative Development of Ukraine / Y. V. Veliky // Scientific Bulletin of the Institute of Chemistry. 2011. No. 2 (10).

Molchanova T.V.

Student

Mykolaiv National Agrarian University

Selyanska Yu.O.

Student

Mykolaiv National Agrarian University

Baryshevskaya I.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Mykolaiv National Agrarian University

STATE REGULATION OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

In the analysis, the current state of investment and innovative activity in Ukraine, the priorities of innovations and sources of its financing were determined, as well as certain methods of state regulation of these processes. State innovation policy should be based on clear economic mechanisms, and the innovative component of the economy should increase, so complete support of innovations should be a priority at all levels of government. Innovation policy is also based on creating a favourable investment climate and the formation of effective structures for its implementation and the establishment of an effective mechanism of interaction between them. Regulating of innovative activity by state authorities enables to increase the efficiency of introduction of innovations at enterprises, to improve the efficiency of innovative processes, which will lead to activation of innovative activity and the increase of the general level of economic development of the country. Stability, sustainability and the creation of conditions for the development of innovation will help to raise investment and encourage domestic entrepreneurs to innovate. State regulation of innovation activity is aimed at ensuring innovation safety, functioning and development of domestic innovation infrastructure, establishing close cooperation between enterprises and scientific institutions, increasing the level of commercialization of scientific research results, reducing the innovation risks of enterprises, etc. Through state interference in the innovation sphere, the government ensures a balance of industrial policy and enhancement of the state's innovative activity. The regulation of innovation activity is carried out in parallel with the regulation of industry and existing production. It requires the development of a new innovative mechanism, which will be constantly improved according to market changes and supported by the state. The formation of innovative infrastructure in Ukraine is still being restructured unsystematically – there are those infrastructure objects that have been inherited from the past. Effective cooperation and interaction of scientific institutions, universities, local governments, and production will stimulate the development of innovative infrastructure. During the formation of the strategy of innovative development, it is necessary to take into account the processes that ensure innovative activities in conditions of modern globalization challenges. Innovation development is a prerequisite for modernizing the economy, but it requires significant investment. Given the conditions of the economic crisis, the violation of the financial and credit system and the lack of available financial resources, the study of problems in this industry and their search for solutions are very important.